

ՀԱՅՐԵՆԻԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային ժողովը երէկ դռնփակ նկատ ըրաւ Ղալաթիոյ վարժարանին սրահը ընդ նախագահութեամբ Գեր. Գրիգորի. Սրբազանի և Ատենապետութեամբ վսեմ. Ստեփան փաշայի:

Նախ քան զամենայն դռնփակ նիստերու ատենագրութեանց վրայ խնդիր բլլալով որոշուեցաւ յատուկ նիստ գումարել և բոլոր դռնփակ նիստերու ատենագրութիւնները միահաղոյն վաւերացնել:

Ազգ. վարչութեան կողմէն առաջարկութիւն լինելով որ Ազգային Սահմանադրութիւնը Գաղղիներէն և Անգղիներէն լեզուներու թարգմանուի և հարատարակուի, ժողովը սոյն առաջարկութիւնը չափաճեալութեամբ դրական յղեց ի նախաքննութիւն:

Եւ այնորիկ ժողովը խորհրդարանական Բանձնախմբին համարատուութեան շարունակութիւնը լսեց: Տեղեկաբեր էֆէնտին մի քան միովէ պատմեց Բանձնախմբին դործերը և կարնոյ Բանձնախմբին հետ ունեցած թղթակցութիւնները: Ժողովը գոհութեամբ լըսեց կարնոյ վարչութեան կողմանէ առկայեալ անհաշիւ ջանքերը որ կարնոյ գաւառին ցաւերը ճշգրտապէս և անգիւղական կը նկարագրէր և 40 էն աւելի յօդուածներով դարմաններ կառաջարկէր ըստ տեղական պիտոյից: Բանձնախմբը ի հայտարարեց զգալիականաց մասին Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ առեւորդական դեպքանս ուղղեալ բողոքագիր մը յիշատակեց և իւր համարատուութիւնը կնքեց:

Ժողովը Բանձնախմբին համարատուութիւնը լսելէ վերջը հետեւեալ պատճառաբանեալ Օրակարգը քուէարկեց.

«Ազգ. ժողովը իւր բարենորոգմանց Բանձնախմբին տուած տեղեկութիւնները լսելով հաւանեցաւ անոր ամեն գործոց և համազուեցաւ որ Ս. Պատրիարք Հօրն և իւր Բանձնախմբին իրենց պաշտօնին սահմանին մէջ կարելին ի գործ դրած են»:

Բանձնախմբը սոյն քուէարկութեանէն վերջը արդէն բաւական վաստակ

եաւ ըլլալով առարկելով հրաժարական տուաւ. սակայն ժողովը միահամուռ ձայնիւ մերժեց. և թէ և Բանձնախմբը բը վերստին պնդեց, սակայն ժողովը վստահութեան քուէով մը վերջացուց խնդիրը:

Այս միջոցին Ալաճաճեան Հ. էֆէնտի կտտարուած քուէարկութեան դէմ բողոքեց յախուռն եղանակաւ և իւր սրտայայտութեամբ շարունակելուն համար ի կարգ հրաւիրուեցաւ. ապա ատենագրութեամբ ի կարգ հրաւիրուեցաւ. և երբ զԱտենապետ փաշան թշնամանց, ըստ կանոնի յանդիմանութեան քուէ ստացաւ:

Ալաճաճեան էֆ. վերստին կրկնելով իւր բողոքը «ես այլ ևս երեսփոխան չեմ» ըսելով մեկնեցաւ ժողովարանէն: Թառաշիկայ նիստը 15 օրէն պիտի գումարի դռնբաց:

Խառն ժողովը չորեքշաբթի օր հետեւեալ որոշումներն ըրաւ.

Գեր. Տ. Խորէն Նար-Պէյ Լուսինեան Սրբազանը ընտանիք և Պուլղարիայ այցելու:

Գեր. Իգնատիոս վարդապետ Շիշեան Դերչանի Առաջ. Տեղապահ. Տեղ. րանակերտի Առաջնորդ Գեր. Փիլիպպոս եպիսկոպոսը բացատրութեան համար Պօլիս կանչելով, Եօզղատի Առաջ. Տեղ. Գեր. Տ. Յակոբ վարդապետը Տեղ. րանակերտի Առաջ. Տեղ.

Խորհրդարանի Առաջնորդ Գեր. Կարապետ վարդապետը Պօլիս կանչելով, Արմաշու միաբաններէն Գեր. Տ. Ներսէս վարդապետը Խորհրդարանի Առաջ. Տեղ. կարգեց:

Նոյնպէս որոշեց որ Եգիպտոսի առաջնորդական խումբութիւնը քննելու համար քննիչ եպիսկոպոս մը ղրկուի յեգիպտոս:

Զգիտեմք թէ Խառն ժողովը ինչ պատճառ ունի Տեղ. րանակերտի և Խորհրդարանի Առաջնորդները Պօլիս կանչելու և անոնց տեղնոր անուանումներ ընելու, իսկ Եգիպտոսի Առաջնորդը Պօլիս չը կանչելով, հոն մասնաւոր քննիչ ղրկելու, մինչդեռ վարչութեան այս տնօրէնութիւնները ազգային երկպառակութենէն ծագում առած են անշուշտ որ դժբաղդաբար

երեք գաւառաց մէջ ալ կայ, այն է Տեղ. րանակերտ, Եգիպտոս և Խորհրդարան: Այս կէտը վարչութեան ուշադրութեանը կը ներկայացնեմք:

Մայրաքաղաքիս ամերիկեան դեսպան վսեմ. Մայրաքաղաքի Գումարաւորի Պէյ-ճեան և Լուսաւորչեան երկուքս վարժարանները այցելութիւն պիտի ընէ այսօր:

Խասգիւղի խնդրոյն վրայ որ ժամանակէ մը ի վեր կը յուզուի, և որ արդէն հրապարակի նիւթ եղած է, աւելորդ չեմք համարիր մեք ևս քանի մը խօսք ընել:

Խասգիւղի խնդիրը ըստ երեւոյթին վարժարանի այլուր փոխադրութեան խնդիր մ'է. սակայն մենք քննելով ըստուգեցինք թէ ասիկա նախկին թաղական խորհրդոյ պաշտօնավարութեան զեղծմանց, անտնտեսագէտ մատակարարութեան, երեսական յուր վարչութեան և դատարարական հակառակութեան խնդիր է:

Հաստատենք ըսածնիս:

Նախորդ թաղական խորհուրդը որոյ ամենայն ինչն էր Շահպազեան եղիւ էֆէնտի դիկտատորի տիրապետով, այսինքն թաղական, գանձապետ և հոգաբարձու, չորս տարւոյ չափ ամբաւ միջոցի մէջ իւր վարժարանը անխնամ և անպաշտպան կը թողու հակառակ Սանուք ընկերութեան և ընդդէմ թաղական խորհրդոյ կամաց կազմեալ Հոգաբարձութեան մը հանապազօրեայ տրանշանց և բողոքանաց. նախորդ թաղական խորհուրդը որոյ գանձապետ Շահպազ էֆէնտի միապետական շրթունքէն կախեալ էր ամէն գործ, եկեղեցւոյ կալուածները տնտեսելու բնաւ փոյթ չը տանիր, ըստ հանոյից և ըստ քմաց տնօրէնութիւններ կընէ հակառակ եկեղեցւոյ շահուց, ուստի կը ծագի ընդհանուր զայրոյթ և ատելութիւն և հասարակային հակակրօնութիւն ընդդէմ թաղական խորհրդոյ, որ վերջապէս կը պարտաւորի հրաժարական տալ և նոր ընտրութեան հրահանգ կուգայ:

Նորընտիր թաղական խորհուրդը ամենէն առաջ դպրոցի վիճակը ուշադրութեան կառնու որ ուսումնական մասին թշուառութենէն զատ շէնքն ալ

վաղափուլ վիճակի մը մատնուած է. թո՛ղ ուրիշ խել մը անպատեհութիւններ որք վարժարանին մէջ գոյտնալով աշակերտաց առողջական վիճակը կը խանգարեն : Թաղական խորհուրդը այս անպատեհութիւնները նկատելով և միւս կողմանէ դիտելով որ աղջկանց համար 25 ոսկի տարեկան վարձքով տուն մը բռնուեր և հոն կը դաստիարակուին աղջկունք, գումար մը որ բաւական ծանր բեռ է եկեղեցւոյ սնտուկին, իրաց այս արգահատելի վիճակը խորհրդածութեան նիւթ կընէ և տեսնելով որ Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ առ նախկին թաղական խորհուրդէն ուղղեալ գիր մը կայ որ Տնտ. խորհրդոյ հաւանութեամբ Շահնազար վարժարանին գոյքերը ապահովելու գործը թաղական խորհրդոյ կը յանձնէ, կորոշէ թաղային դպրոցը Շահնազար վարժարանը փոխադրել թէ՛ աշակերտները խաթարեալ շէնքէ մը ազատելու և նոյնին նորոգութեանը ձեռնարկելու և թէ աղջկանց վարժարանի յառկացեալ տան մը ոսկին շահելու համար : Դպրոցը հազիւ կը փոխադրուի Շահ-Նուար վարժարանը և ահա եստեման ոգւով թաղեալ Շահպազ էֆէնտի գլուխը քանի մը հոգի ժողովելով կուսակցութիւն մը կը կազմէ և կըսկըռի գողալ, որոտալ, բողբել, թաղական խորհրդարանը աղմուկով լեցնել և վարչութեան ժողովները ձանձրացընել, ոչ ուրիշ բանի համար այլ թէ՛ ինչսէ ինք չկրցաւ ի գլուխ հանել այս ձեռնարկը իր օրով և արդի թաղական խորհուրդը զայն պատկեց, մինչդեռ ինքն էր որ Ս. Պատրիարք Հօրմէն խընդրած էր որ Շահնազար վարժարանի գոյք պահպանութիւնը թաղական խորհրդոյ յանձնուի :

Բայց թէ ինչ փնտռն առարկութիւններ կընէ Շահպազ էֆ. Թաղական խորհրդոյ այս ձեռնարկին դէմ :

Գալ ահագ

Կարնոյ Գեր. Առաջնորդին կողմանէ հետեւեալ հեռագիրը հասաւ երէկ Ս. Պատրիարքարան .

« Կարին յուլիս 3 .

« Երէկուան օրը Կարին գտնուող 5-600 տարսիկ սպառազինեալ կէօլ Պաշի բաւաւ շուկան մեր ազգայնոց վրայ բռնանալով տասն և հինգ անձ վտանգաւոր կերպիւ վիրաւորեցին : Նոյն պահուն երկու կողմի ալ բազմութիւնը շտապեալ : Բայց վալի բաշային շնորհիւ առաջն առնուեցաւ : Այս տեղի պարսիկները կըսպառնան սաստիկ գէշութիւն ընել մեր ազգայնոց : Մանրամասնութիւնք նամակաւ : »

Այս դէպքը պարսիկ տղու մը հայ աղջիկ մը լկեկէն և մեր ազգայնոց բողբանօք ոճրագործը կառավարութեան յանձնուելէն առաջ եկած է :

Չորեքշաբթի օր ցաւալի դէպք մը պատահեցաւ ոսկերչաց շուկան :

Արմաշու վանահայր Գեր. Խորէն սըր-

բազան վանուց միաբաններէն Արմ. Մամբրէ վարդապետի խել մը մեաւքս և մանած և բաւական թուով եկեղեցական գլխատ և անօթ կը յանձնէ Պօլիս բերելով այս ինչ անձին ծախելու համար. Մամբրէ վարդապետ Պօլիս գալով կիմանայ որ վանահօր յանձնարարած անձը մեռած է . ուստի ուրիշի մը կը դիմէ և անոր գործակցութեամբ Պէզէստէն երթալով ի վաճառ կը հանէ . վաճառելոյ մէջ կը գտնուին խել մը կարուած և չը կարուած հին և նոր եկեղեցւոյ վերաբերեալ լաթեր, ժամարարի շապիկ, Աւետարանի և Խաչի սիւնոցներ, սեղանի ծածկոցներ, պզտիկ վարագոյրներ և այլն որոց շատերուն վրայ յիշատակարաններ կան գրուած, ընդամէնը 50 ոսկւոյ արժողութեամբ . բարեբաղդաբար ոսկերիչ ազգայինք գործը լսելով վարդապետին կը դիմեն և 25-30 ոսկւոյ չափ բան ծախուելէ վերջը մնացեալը վարդապետին հետ մէկտեղ Պատրիարքարան կը յանձնեն :

Կատարուած քննութենէն հասկցուած է որ Մամբրէ վարդապետ Գեր. վանահայրէն ընդունել է կտաւները զանոնք վաճառելու և ստակ ընելու համար :

Եթէ Մամբրէ վարդապետին այս խոտովանութիւնն ստոյգ է, թէ և ստոյգ լինելուն տարակոյ չսնիմք, Արմաշու վանահայր Գեր. Խորէն եպիսկոպոս սահմանադրապէս յանցաւոր է և ի պատասխանատուութիւն պէտք է հրաւիրել զնա . վասն զի եկեղեցւոյ և վանքի վերաբերեալ գոյքերը թո՛ղ ըլլայ մանաւնելի չափ, ոչ ոք իրաւունք չունի առանց վարչութեան գիտութեան և Տքնատեսական կամ վանօրէից խորհրդոյ հաւանութեան ինքնին վաճառելու : Արմաշու Գեր. վանահայրը այժմ ամէն գիւրութիւն ունի ինքնին գործելու վասն զի վանքին միաբանութիւնը ցրուելով ոչ համարատու մնացած է և ոչ համարաւոր :

Վարչութեան պարտքն է անմիջապէս բացառութիւն պահանջել յիշեալ ապօրինիտէր վանահայրէն :

Հետեւեալը Ազգ. վարչութեան մատուցուած գրութեան մը պատճէնն է .

Գերապատիւ Պատրիարքական փոխանորդ սրբազան նախագահ Ազգ. Կեդր. վարչութեան :

Անցեալ 1878 տարւոյ նոյեմբեր ամսոյ սկզբան Բուլանըխներ վանքին ցորեն հաւաքած ժամանակս՝ հետս գտնուող միաբաններէն օգնական լուսարար՝ Արմ. Յակոբ վարդապետի ի Բօստաքեանտ գիւղ բնակեալ Մարգարէ անուն եղբայրը՝ Տափուեցի Բըշօյի Մամօյ և Աճմու եղբայր Ապտալ անուն դրացի քրդերն առճանտիկ հարուածով իր տան դրան առջև զարկելով՝ սպանեցին . զոր մեք ալ գացինք մեր աչքով տեսանք :

Այս ցաւալի սպանութեան վրայ վանք վերադարձած ժամանակինս՝ քանիցս բողբ ուղղելով Մշոյ կառավարութեան անագան ուրեմն յիշեալ մարդասպան գազաններն ձերբակալուելով բանտար-

ւեցան : Բայց անցած յունիս ամսոյ 8 ուով հեռագիր մի Սրբ. Յակոբ վարդապետի կողմէն հասնելով կը ծանուանէ մեզ թէ « բանտարկելոյ մերձաւոր օրերս սպաննուած եղբորս որդին լ վիրաւորելով՝ առջևն եղած լծայ տաքներն դարկած տարած են և թէ՛ Տեսկան կառավարութիւնն ալ բանտարկալ գազաններն թող տալու վրայ է եսած » :

Արդ այս ցաւալի անմեղ սպանութեան ասին ալ կաղաչեմ, որ շնորհ բերելով . Դրնէն խնդրէք ազգարարել Մշոյ կառավարութեան . որպէս զի եղբունս որժքն բանտէն արձակելու թոյլտուութիւն չընելէ զինի՝ սպաննուածի տղայն իրաւորող և տաւարներ տանող անաստ քրդերն ալ ձերբակալելու և պատելու վոյթ տանէ . որով մնում շնորհապարտ ձերու մը սրբազնութեան

Աղօթակից

1879 յուլիս 6

Մաթէէ Եպիսկոպոս

ի Կ. Պօլիս

Ս. Կարապետի վ. Մշոյ

ՈՐՏ ՔԱՐՆԱՐԱՎՈՆԻ ԱՏԵՆԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՈՐ Շաբ. և Էրէլ .

Բաղէշի գաւառին մէջ Բիւրդերն անթիւ գիւղերէ արմտիք և տուար յափշտակած են՝ գիւղացիները վիրաւորելով, կանանց պատիւը բռնաբարելով և երբեմն գիւղացիներն սպաննելով :

Ձէյթունի մէջ ժողովուրդը ճընշուած է տուրքերով, բնակչաց գլխաւորներն իրենց գանգատներն յայտնելու հրաւիրուելով՝ յետոյ բանտ ձգուած են :

Վանայ մէջ Հայոց Թաղն հրդեհի տրուեցաւ և 50,000 Հայք Ռուսիա և Պարսկաստան գաղթելու կը պատրաստուէին : Այս մասին տրուած վըկայուութիւնները կրցածիս չափ ստուգած եմ և կը հաւատամ որ ճիշդ են : Հայք գիւմարութեան սպառնալիք ըրած և մէջերնէն 200 հոգի զէն ի ձեռքին բռնուած էին : Ասոնցմէ 16ն սպաննուեցան և միւսներն ազատութիւն ստացան մեր դեսպանին գործակաւար Պ. Մալէթի ազնիւ ջանից շնորհիւ : Յանձնաթումը մը անուանեցաւ, և ըրած առաջին գործն եղաւ դժբաղդ ժողովրդեան զէնքն առնուլ և զանոնք իրենց հարստահարչաց ձեռքը թողուլ :

Ինչպէս որ գիտէք, Թուրքական գանձն իւր պարտքերը վճարելու գրեթէ բացարձակապէս անկարող վիճակի մէջ՝ մեծ քանակութեամբ թղթադրամ հանեց : Այդ անարժէք թղթադրամին մէկ մեծ մասն Հայոց ձեռք կը գտնուի, որք Արեւելից սեղանաւորներն և մանրավաճառներ են : Անցեալները Պատրիարքն երկրին մէջ տիրող անխիստական վիճակէն յուսահատելով հրաժարեցաւ : Իրեն ըսին թէ Թուրք կառավարութիւնն իւր հրաժարեալանը չէ ընդունած : Յայնժամ փոխանորդ մը կտրգեց իւր եկեղեցական պաշտօնները կատարելու համար, բայց կարծեմ թէ այդ փոխանորդն երբէք չըճանչցուեցաւ : Թուրք կառավարութիւնն ըստ սովորութեան յանձնաթումը մ'անուանեց, բայց Պատրիարքն առաւոր-

կուծիւն մ'ըրաւ որովհետեւ այդ յանձնախմբին մէջ բնաւ Հայ մը կամ ուրիշ ֆրիստոնեայ մը չկար։ Կերեւի որ ամս մ'ի վեր ամեն կողմյան ձնախմբերը զըրկուած են, բայց Թուրքերէ միայն բազկացեալ են, կամ եթէ անդամոց մէջ ֆրիստոնեայք կան, ստորին աստիճանէ են, և ունենան ազդեցութիւն չեն կրնար ունենալ։ Ուրեմն այդ յանձնախմբերը չեն կրնար օգտակար նպատակի մը ծառայել։ Երկրին մէջ ծաղու նիւթ եղած են և իրական հարստահարութիւններ ծածկելու համար իբր գիւմակ կը ծառայեն։

Լսեցի թէ Պատրիարքն ոչ միայն Դրան՝ այլ և Պէրլինի դաշնադրութիւնըն ստորագրող բոլոր տէրութեանց բողոքերէ։ Եթէ ազնիւ բարեկամս (Լորտ Սալիսպլըրի) այս բողոքագիրն ունի, կը յուսամ որ ժողովիս հաղորդուելիք պաշտօնական թղթոց մէջ պիտի գտնուի։

Ինչ են Հայ ժողովրդեան խնդրուածքը։—Անիրաւ են։ Գաղափարական անկախութեան փափաք չունենալին հաղարանգամ յայտնած են իրենց ներկայացուցչաց բերնով։ Հայք այն բանը միայն կը խնդրեն, ինչ որ Անգղիոյ ամենախոնարհ բնակիչն իւր ամենաբարձր և անկապտելի իրաւունքը կը նկատէ։ Այն է հաւաստութիւն օրինաց առջև, ինչպէս նաև թղթի, կրօնից և տըրոց վերաբերեալ գործոց մէջ, միանգամայն պաշտպանութիւն աւարտութեան և սովորական հարստահարութեանց դէմ։ Վերջապէս, քրիստոնեայ կառավարիչներ կը պահանջեն (բայց հաշտութեամբ)։ Ես չեմ կարծեր որ իրենց ցաւերուն իրական սիրտին մը կարենայ լինիլ մինչև որ քրիստոնեայ կառավարիչներ չանուանին։

Խորմի պատերազմին վերջը, Լորտ Բլաքէնտօն, Կ. Պօլսոյ ժողովական դեսպան Լորտ Սթրաթֆօրտ Բէտքլիֆի ուղղած մէկ նամակին մէջ կըսէր։

«Վեհ. Թագուհւոյն կառավարութիւնը փորձով գիտէ որ այդպիսի խնդրոյ մը մէջ Դրան հրաւեր կարգալը բացարձակապէս անօգուտ է։ Բայց պէտք է հասկնանք Թուրք կառավարութեան որ եթէ այս յոռի կառավարութիւնն և քրիստոնէից դէմ դրապէս ի գործ դրած հալածանքն, ինչպէս նաև շարունակեալ խոստումազանցութիւնները շարունակին, անհնար պիտի լինի առաջն առնուլ հասարակութեան մէջ այս միջոցիս յայտնուած այն կործնաց թէ Մահմետական կառավարութիւնն անհամաձայնելի է քաղաքակրթութեան և մարդկութեան հետ, և թէ անհնար է աւելի ևս հանդուրժել անոր»։

Այս էր ահա շատ տարիներէ ՚ի վեր մեր երկրին ունեցած ամենէն հանդարտ և ամենէն իմաստուն արտաքին գործոց նախարարներէն միոյն լեզուն։ Չորս տարի յետոյ ալ Լորտ Ջ. Ռուսէլ մի և նոյն իմաստով կը գրէր։ 1878 օգոստոս 8ին ալ Լորտ Սալիսպլըրի հետեւեալ կը գրէր իւր լէյթընտ։

«Ասիական Թուրքիոյ համար անմիջական հարկ մ'է բարեկարգութեան և բարեփոխութեան կառավարութեան ամենապարզ ձևը։ Բաւական երաշխաւորութիւն մը օրինակաւ և ապօրէն յափշտակութեանց դէմ, որպէս զի արուեստը կարենան ծաղկիլ և ժողովուրդը փճոնալէ դադրի։ Այս նպատակաւ Վեհ. Թագուհւոյն կառավարութեան այնպէս կը թուի թէ ամենէն աւելի ստիպողաբար ուշադրութիւն պահանջող նիւթերն են բարեկարգութեան պահպանութիւնն, արդարութեան մատակարարութիւնն և արոց հաւաքումը։

Ինչ որ 1856 ին, 1860 ին, 1872 ին, 1874 ին և 1878 ին կար, այսօր ալ կայ ու կը կենայ։ միակ տարբերութիւնը սա է թէ Անգղիոյ ազգային աշխարհավարութիւնը պարտականութիւն ստանձնած է հսկելու, որպէս զի Թուրք կառավարութիւնըն հնազանդի իրեն տրուած ազդարարութեանց։

Ինչ է ուրեմն Պէրլինի դաշնադրութեան 61րդ յօդուածին բուն արդիւնքը տարուան մը փորձէ ետեւ։ Չպիտի ըսեմ թէ այս այնպիսի պարագայ մ'է յորում մեծ խոստումներ եղան, բայց գրեթէ ոչինչ կատարեցաւ։ Ժողովրդեան ներկայ վիճակին մէջ՝ դժնդակ հակապատկեր մը կայ Թուրքիոյ կողմը բնակող Հայոց միջև։ Մէկ կողմը նուաստացուցիչ և ճնշող կառավարութեան դրութիւն մը կայ, մինչդեռ միւս կողմը գէթ գոհութեան զգացում մը։ Կը կործեն թէ վտանգաւոր վիճակ մ'է այս։

Լորտ Բլաքէնտօն վերջացուց խնդրելով, որ այս նիւթիս վրայ փոխանակեալ բոլոր թղթակցութիւնք խորհրդարանին հաղորդուին։

Նորընտիր խորհրդին տրուելիք հրովարտակը խմբագրուելու և Սուլթանին վաւերացմանը յանձնուելէ։ Հրովարտակը կը պարունակէ խորհրդին տրուած առաջնաձեռնորդութիւնները որք նոյնն են առաջնոց բացի օտար տէրութեանց հետ դաշնագիր կնքելու իրաւունքն որ զըլցուած է իրեն։

— Զուլունքու կողմանէ հաշտութեան առաջարկութիւն եղեր է անգղիական բանակին, զի ժամիք մ'ունենալով հետեւին ի նշան հպատակութեան։

— Բուլմանիոյ պաշտօնէութիւնը հրաժարեցաւ իշխանը Պ. Տէմբրը Կիքայի յանձնեց նոր պաշտօնէութիւն մը կազմել։

— Պիլմարք իշխանը Պէրլինի բուլմանական գործակաւորին յայտարարել է որ եթէ բուլմանական կառավարութիւնը Պէրլինի դաշնադրութեան 44րդ յօդուածը ճշգրտեամբ չը գործադրէ, այն է կրօնական անխտրութեանց մասին, իշխանը պիտի ստիպուի զՍուլթանը իւր վերահպատակութեան մէջ վերահաստատել և բուլմանիան առհակական դաւառ մ'ընել։

— Սուլթանը մէհրաբէի առաջին

կտրի ժապաւէնը շնորհեց Պ. Ֆրէմի որ գանձալին ծրագիր մը ներկայացուցած է։

— Պաթուկի նախկին ղինւորական հրամանատար Մրիֆ Դաշա Կրետէի ղինւորական հրամանատար անուանեցաւ։

— Տոնուքօֆ իշխանը չորեքշաբթի օր վարնայէն մայրաքաղաքս եկաւ և Պէթիւքթէրէյի Ռուսական դեսպանատունն իջաւ։ Հինգշաբթի օր ալ Բերա ելաւ։

— Տաճիկ լրագիրները կը գրեն թէ Ռուսիա քառանկեան բերդերու քանդուելու վերաբերեալ Տաճիկեան ծանուցագրի մը պատասխանելէ թէ այս գործողութիւնը արդէն սկսած էր և թէ այսուհետ Պուլաւիոյ կը վերաբերի։

— Պուլաւիոյ իշխանը Սօֆիա հասնելուն հետեւեալ օրը Աւստրո-Հոգաւորիոյ դեսպանն ընդունել է որ իւր վերահպատին կողմանէ Լէօփօլտի մեծ ժապաւէնը յանձնել է իշխանին։

— Պիլմարքի ալ ճիշդ թղթագրամին արժէքն ունենալ սկսաւ։ Եւ թէ և հացին գինը 4 զրշ. 30 փարայի բարձրացաւ, առկայ հացագործները պիլմարք չընդունել սկսած են։ Տաճիկ լրագիրները արծաթ դրամով սկսան ծախել թերթերնին։

— Աւստրիոյ և Սերվիոյ կառավարութեանց մէջ երկաթուղւոյ և հեռագրի վերաբերեալ պայմանագրութիւնը կընքուելու են։

— Զուլիցերիա ալ Սերվիոյ հետ առժամանակեայ վաճառականական պայմանագրութիւն մը կնքել է։

— Պուլաւիոյ սահմանաց Յանձնաժողովը երկու խումբի բաժնուած էր որոց մին Սամաքովի կողմէն և միւսը Այսոսի և Գարնապաթի կողմէն նոր սահմանադրութեանը գծելու պաշտօն ունէին։ Վերջին խումբը որ Գաղղիոյ, Խաւիւիոյ և Գերմանիոյ պատուիրակներէն կը բաղկանայ, իւր գործը վերջացնելով Պօլիս եկած է, նոր աշխարհացոյց մը շինելու համար։ Իսկ Մրեկեւան-Բուլմանի Մասնաժողովը իւր գործերով կը զբաղի Մրաայէն անդին Հոգաւորի մէջ։

Գումգաւուի Պէգեան և Լուսաւորչեան երկուսն վարժարանաց տարեկան հարցաքննութիւնները պիտի կատարուին հետեւեալ կարգաւ։

- ՅԱՆԿ
- ՔՆՆԵԼԻ ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ
- Ի ՄԱՅՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԵՃԵԱՆ
- Յուլիս 10 Գշ. Կրօնագիտութիւն, Հայկաբանութիւն, Գծագրութիւն։
- Յուլիս 11 Գշ. Ազգ. և Սրբ. Պատմութիւն, Թուաբանութիւն։
- Յուլիս 12 Եշ. Անգղիարէն, Գեղարդութիւն։
- Յուլիս 13 Ուր. Թուրք. Գաղղիարէն, Չայնական երաժշտութիւն։
- Յուլիս 14 Եր. Աշխարհ. Բնագիտութիւն։

Թիւն , Բնաշուծող Թիւն :

Ի ԼՈՒՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Յուլիս 16 ԲՀ. Կրօնադիտութիւն և Հայ. Կաթանութիւն .

Յուլիս 17 Գշ. Գեղազ բուժիչն, Չեռա-
գործ, Գծապրութիւն.

Յուլիս 18 ԴԶ. Թուարանութիւն, Աշ-
խարհ. Գաղղիարէն.

Յուլիս 19 եջ. Մրբ. և Ազգ. Պատմութիւն, Դաշնակ, երգ.

Յուլիոս 20 Ուր. Բուհաբաճնութիւն, Բը-
նադիրաութիւն, Բնայութութիւն :

Գ. և Լ. երկսեռ վարժ.

Հողաբարձութիւն Մ. Եկեղ.
(ԿՆԷ)